

Sobotní exkurze započala výstupem ke zřícenině Divčích hradů a pokračovala hřebem Děvina do Soutěšky a ke Stolové hoře. V neděli dopoledne pak zbytky účastníků prozkoumali zejména lom na Turoldu. Svatce patří vřelý dík ze bezchybnou organizaci a všem účastníků též za provedení průzkum. Jeho výsledky jistě všichni včas sdělili na adresu J. Lišky (lišejníky) a S.Kubešové (mechorosty).

Ivan Novotný

Noví členové

Pavel Šedivý – Střížov 32, 350 01 Cheb; e-mail: sedivy@fzp.ujep.cz

Katarína Kresáňová – SNP 1463/94-2, Povážská Bystrica; e-mail: kaliakatka@post.sk

Změny adresy

Vítězslav Plášek - vita.plasek@seznam.cz, tel.: 0653-712870

R E C E N Z E

Nebel M. et Philippi G. [eds.] (2000): Die Moose Baden-Württembergs. Band 1: Allgemeiner Teil, Spezieller Teil (Bryophytina I, Andreaeales bis Funariales). – 512 p., Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.

Publikace vydávané v rámci programu na ochranu druhů Baden-Württembergska (Artenschutzprogramm Baden-Württemberg) jsou řadě botaniků velmi dobře známé. Všechny jsou charakterizovány velmi fundovaným, podrobným a precizním zpracováním textu, mapovými podklady, vynikajícími barevnými fotografiemi a z hlediska nakladatelství i perfektním typografickým zpracováním na křídovém papíře s bezkonkurenční reprodukcí textu zejména barevných fotografií. Rada členů naší sekce (a nejen lichenologů, jejichž sféry zájmu se publikace týká) i studentů již několik let s úspěchem používá a často i vlastní dvoudílné zpracování lichenoflóry v rámci uvedeného programu. Bryologové si bohužel museli na obdobné zpracování bryoflóry několik let počkat.

Nicméně první díl bryoflóry Baden-Württembergska, na jehož zpracování se podílelo celkem 6 autorů (M. Ahrens, I. Holz, M. Nebel, G. Philippi, M. Sauer a G. Schoepe), je dnes již více než rok k dispozici; v době publikace této recenze by měl být vydán již i druhý díl. Jak uvádí podtitul prvního dílu, obsahuje recenzovaná publikace všeobecné kapitoly; v rámci speciální části je zpracována necelá polovina druhů mechů (292 z celkového počtu 636 druhů mechů známých z území). Zbývající nepatrně větší počet druhů mechů bude zpracován ve druhém díle; rašelínky spolu s játrovkami a hlevíky potom nalezneme v díle třetím.

Pro naše čtenáře není jistě bez zajímavosti, že skladba bryoflóry Baden-Württembergska se velmi blíží bryoflóře našeho území, flóra hlavního horského masivu této spolkové země Schwarzwald je mnohdy srovnávána s flórou našich sudetských pohoří (zvláště Krkonoš). Rozdílly jsou hlavně v počtu druhů s atlantským, resp. subatlantským či naopak s kontinentálním areálem.

Všeobecná část publikace se věnuje významu mechorostů pro člověka, výzkumu mechorostů Baden-Württembergska, změnám bryoflóry území, mechorostům jako bioindikátorům a konečně charakteristice jednotlivých územních celků. V rámci speciální části jsou zpracovány čeledi Andreaeaceae, Tetrarhizaceae, Polytrichaceae, Buxbaumiaceae, Archidiaceae, Fissidentaceae, Dicranaceae, Encalyptaceae, Pottiaceae, Cinclidotaceae, Grimmiaceae, Ptychomitriaceae, Seligeriaceae, Funariaceae, Ephemeraceae a Splachnaceae. Jak je z uvedeného přehledu zřejmé, použitý systém je z dnešního hlediska poněkud konzervativní, a to jak klasickým pořadím čeledí,

tak i jejich spíše širokým pojetím (Buxbaumiaceae zahrnují Diphysciaceae, Dicranaceae potom Leucobryaceae a Ditrichaceae); je ovšem otázkou, zda v době někdy rozporupných výsledků výzkumů na molekulární úrovni není použitý systém spíše výhodou. Pojetí rodů je rovněž spíše „klasické“, o čemž svědčí hlavně zpracování čeledi Pottiaceae (široké pojetí rodu *Tortula* inkl. *Syntrichia*, akceptování rodů *Pottia*, *Phascum* aj., na druhé straně je však akceptován např. rod *Pseudocrossidium*). Nicméně pojetí druhů je na zcela „nejmodernější“ úrovni, což dokazuje nejen např. zpracování rodu *Schistidium*, ale i zahrnutí nedávno odlišených druhů (např. *Dicranum dispersum*, *Encalypta obovatifolia*). V rámci čeledi jsou zahrnuty klíče rodů, v rámci rodů samozřejmě klíče druhů - klíč na určení čeledi však chybí. Vlastní zpracování jednotlivých druhů obsahuje nejběžnější synonyma, popis, podrobné údaje o ekologii, celkové rozšíření, rozšíření v rámci Baden-Württembergska (založené nejen na terénních výkumech, ale na úplné kritické revizi dokladového materiálu, což umožnilo vyloučit některé nesprávné údaje, např. ve střední Evropě stále diskutabilní *Andreaea alpestris*, dále *Dicranum leioneuron*, *Dicranella crispa*, *Encalypta spathulata*, *Grimmia britannica*), a konečně i velmi podrobné a zasvěcené údaje o ohrožení a ochraně. Jednou větou - celé zpracování nese stopy poměrně dlouhé podrobné a svědomité přípravy (samozřejmě sponzorované), která přináší své ovoce.

Ve srovnání s obdobnou flórou lišejníků budou naši čtenáři (zvláště ti mladší, kteří neovládají němčinu) očekávat od díla perfektní barevné fotografie všech nebo téměř všech probíraných druhů. V tomto bodě budou asi poněkud zklamáni. Nikoliv kvalitou zařazených fotografií (i když nepatrné výhrady z fotografického hlediska lze mít např. k fotografii druhu *Pottia truncata* na str. 289, i k fotografií druhu *Dicranella heteromalla* na str. 177 by bylo možno nahradit instruktivnějším obrázkem), pořízených v převážně většině na „domácím“ materiálu (pouze ojedinělé fotografie byly pořízeny v jiné oblasti Německa, ve Francii či Rakousku), ale jejich počtem. Počet 153 barevných fotografií (opakuji, že zařazeno je 292 druhů, navíc několik málo druhů je zobrazeno na dvou fotografiích) již dává tušit, že asi polovina druhů a bohužel i více než 20 rodů, mezi nimiž jsou i početnější rody jako např. *Ditrichum*, *Cynodontium* aj., není fotograficky zdokumentováno. Naproti tomu textová část (ve srovnání s publikací o lišejnících) je mnohem podrobnější, důkladnější (jen při povrchním pohledu - tři díly mechorostů oproti dvěma dílům lišejníků, kterých je početně více než mechorostů). Nelze proto uvedenou poznámku brát jako nedostatek; je nutno si uvědomit, jakému cíli má publikace sloužit. Ostatně nedostatky publikace, na které by recenzent mohl upozornit, se prakticky nedají nalézt (osobně bych neakceptoval jméno *Fissidens cristatus*, diskutabilní je i spojení druhů *Dicranum fuscescens* a *D. congestum*, avšak to jsou pouze maličkosti).

Celkově nelze než poznamenat, že máme v rukou publikaci nevšední kvality, kterou nelze jinak než doporučit bryologické veřejnosti.

Jiří Váňa

Żarnowiec J. (2001): A taxonomic monograph of the *Drepanocladus aduncus* group (Bryopsida: Amblystegiaceae). - 248 p., Bialsko-Biala.

Publikace, která je zároveň habilitační prací zmíněného autora, je celosvětově pojatou taxonomickou monografií obtížného komplexu, který býval členěn do mnoha taxonů na různých úrovních od druhu až po subformy. V poslední době, zejména pod vlivem studií L. Hedenäse, bývají taxony spojovány do jednoho velmi polymorfního druhu a obvykle bývá ještě vyčleňován nejvýše jeden další taxon (*D. capillifolius*) na úrovni druhu.

V recenzované studii dospěl autor k závěru, že *Drepanocladus aduncus* s. lat. je konglomerát čtyř druhů: *D. capillifolius* (Warnst.) Warnst., *D. polycarpus* (Bland. ex Voit) Warnst., *D. aduncus* (Hedw.) Warnst. a nově popsán taxon *D. stagnatus* Żarnowiec. Taxony *D. capillifolius* a *D. aduncus* není třeba představovat, rovněž taxon *D. polycarpus* byl vždy odlišován minimálně jako velmi vyhraněná varieta charakterizovaná drobnými rostlinami se silně sprovitymi, větší trojbokými listy, kratšími buňkami aj. *D. stagnatus* je charakterizován primými